

Hannes Autere

Hannes Autere (1888 –1967) syntyi Saarijärven Pajupurolla. Autereen isä Taavetti Piesanen, joka käytti myös Peuran ja Pajupuron sukunimeä, muutti Pajupurolle, Pajupuron taloon Petäjäviedeltä. Hannes Autere oli aluksi nimeltään Johannes Peura, sitten Hannes Piesanen vuoteen 1913, jolloin hän otti nimekseen Hannes Autere. Hänelle erotettiin Pajupuron talosta Puromäen tontti vuonna 1919 hänen palattuaan Helsingistä takaisin kotiseudulleen.

Autereen taide on kiinteässä yhteydessä hänen kotiseutuunsa Saarijärveen. Veistoksiinsa ja maalauksiinsa hän on ikuistanut sen maalauskansan elämän iloineen ja suruineen. Autereen kätevyys ja muototaju perustuvat saarijärveläiseen perinteiseen kansan käsityötaitoon. Kotiseutu ja Pajupuro olivat taiteilijalle niin rakkaita, ettei hän koskaan poistunut sieltä pidemmäksi aikaa lukuun ottamatta opiskelu- ja työskentelyvuosia Helsingissä.

Hannes Autere aloitti opintonsa Ateneumissa taideteollisuuskeskuskoulun iltakursseilla vuonna 1909. Päätettyään opintonsa Ateneumissa vuonna 1913 hän meni Gunnar Finnen ateljeeapulaiseksi ja oli Finnen oppilaana ja avustajana vuoteen 1919. Finnen ateljeessa Autere jatkoi aikaisemmin aloittamaansa vesivärimaalausta, kokeili öljyvärejä ja teki koristeveistosten malleja. Tärkeimmäksi hänen taiteellisen kehityksensä kannalta tulivat pienet tinatyöt, joiden valamisen hän näihin aikoihin aloitti. Puuveistoon Autere siirtyi koristaessaan sisustusarkkitehti Arttu Brummerin suunnittelema huonekaluja.

Omimmillaan taiteilijana Hannes Autere oli nimenomaan kansanelämää kuvaavien puuveistosten ja reliefien tekijänä, kuvanveiston leppoisana humoristina. Ratkaisevasti Autereen tuotannon laajenemiseen ja tunnetuksi tulemiseen vaikutti vuonna 1927 alkanut yhteistyö vuorineuvos Gösta Serlachiuksen kanssa Mäntässä. Se alkoi Mäntän kirkon koristeveistosten tekemisellä 1920-luvun lopulla ja jatkui Joenniemen kartanon ja Huhkojärven tilan koristelu- ja suunnittelutöillä: Autereesta tuli yleismies, jolla teetettiin loputtomasti veistoksia, huonekaluja, rakennusten piirustuksia ja lähes mitä vain.

Kirkolliset ja raamatulliset veistokset ovat Autereen tuotannon keskeistä osaa. Hänen veistoksiaan on Iisalmen, Riihimäen, Saarijärven, Kannonkosken ja Pylkönmäen kirkoissa sekä Viipurin Mikaelin kirkossa. Myös Helsingin Kallion kirkon krusifiksi sekä kookas kohokuva ovat hänen käsialaansa. Autereen huomattavin kirkkotyö ja merkittävin yhtenäinen teoskokonaisuus on Mäntän kirkossa.

Veistämisen ohella Autere kokeili kaikkia kuvataiteen työtapoja: piirustusta, grafiikkaa ja ennen muuta öljymaalauksia ja akvarelleja, joita hän on tehnyt nuoruudestaan saakka. Autereen myöhäistuotanto käsittääkin etupäässä maalauksia sekä keramiikka- ja muovailumassatöitä, joita hän teki, kun puun veistäminen kävi liian raskaaksi. Maalauksiinsa Autere on ikuistanut kylällä kuulemiaan hupaisia sattumuksia ja tarinoita, mutta myös uskonnollisia aiheita. Vuosien mittaan Autereen värisävyt hienostuivat ja lyyrisyys ja surumielisyys voittivat alaa alkukauden huumorilta.

Saarijärven museon veistospuistossa on kolme Hannes Autereen veistosta: Joosef ja Potifarin vaimo (graniitti, 1940-luku), Kiitos vedestä (pronssi, jälkivalu 1977, alkuperäinen savisementtiveistos 1940-luvulta) ja Ikuinen liekki (pronssi, jälkivalu 2002, alkuperäinen savisementtiveistos vuodelta 1951). Museon veistospuiston lisäksi Hannes Autereen tuotantoon voi tutustua Saarijärven vanhalla hautausmaalla, jossa sijaitsee vuonna 1953 pystytetty sankarihautamuistomerkki Kotiseudun henki. Hannes Autere on suunnitellut myös sankarihautojen ristit. Sankarihautapatsaan jalustan reliefaiheet ovat myös Kolkanlahden siunauskappelissa reliefeinä. Hannes Autereen haudalla Saarijärven vanhalla hautausmaalla on hänen veistoksensa vuodelta 1939. Saarijärven kirkossa on kaksi Hannes Autereen puuveistosta: Enkeli ja Madonna. Tarvaalan pappilan piha-alueella sijaitsee Hannes Autereen suunnittelema Mathias Caloniuksen muistomerkki, joka pystytettiin vuonna 1939. Pajupuron koulun piha-alueella puolestaan sijaitsee Kiitos vedestä –veistoksen sementtinen versio, joka on siirretty paikalleen viereiseltä Hannes Autereen Pajupuron kodin pihamaalta.

Merja Ylioja

Lähteet:

Sakari Saarikivi: Hannes Autere: Suomalaisen puunveiston mestari. Keuruu 1988.

Erkki Ranta: Elävä puuveisto. Hannes Autereen veistokset Mäntän kirkossa. Mänttä 1989.